
Dokument s plenarne sjednice

A9-0032/2022

22.2.2022

IZVJEŠĆE

o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi
(2021/2103(INI))

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

Izvjestiteljica: Anna Júlia Donáth

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	20
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA	24
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	34
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	35

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi (2021/2103(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU) i Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima (dalje u tekstu „Povelja”),
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava (ECHR),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/692 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1381/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EU) br. 390/2014¹,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (Uredba o uvjetovanosti)²,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. srpnja 2021. naslovljenu „Izvješće o vladavini prava za 2021. – Stanje vladavine prava u Europskoj uniji” (COM(2021)0700),
- uzimajući u obzir Smjernice Komisije od 23. rujna 2020. za provedbu pravila EU-a o definiranju i sprječavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka³,
- uzimajući u obzir izvješće Skupine za temeljna prava i vladavinu prava Europskog gospodarskog i socijalnog odbora iz lipnja 2020. pod nazivom „Razvoj u nacionalnim okvirima sa stajališta civilnog društva, 2018. – 2019.”,
- uzimajući u obzir izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava od 17. siječnja 2018. naslovljeno „Izazovi s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva u području ljudskih prava u EU-u”, njezine biltene objavljene 2020. o utjecaju pandemije bolesti COVID-19 na temeljna prava u EU-u te druga izvješća, podatke i alate Agencije, posebno Informacijski sustav Europske unije o temeljnim pravima (EFRIS),
- uzimajući u obzir izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava od 22. rujna 2021. naslovljeno „Zaštita prostora za građansko djelovanje u EU-u”,

---

¹ SL L 156, 5.5.2021., str. 1.

² SL L 433I, 22.12.2020., str. 1.

³ SL C 323, 1.10.2020., str. 1.

- uzimajući u obzir zajedničke smjernice Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) i Venecijanske komisije od 1. siječnja 2015. o slobodi udruživanja,
- uzimajući u obzir izvješće Vijeća Europe od 11. veljače 2019. naslovljeno „Smanjenje prostora za djelovanje civilnog društva: utjecaj na mlade i njihove organizacije”,
- uzimajući u obzir smjernice OEES-a/ODIHR-a i Venecijanske komisije od 8. srpnja 2019. o slobodi mirnog okupljanja,
- uzimajući u obzir smjernice Ujedinjenih naroda od 23. rujna 2020. o zaštiti i promicanju prostora za građansko djelovanje,
- uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a od 9. prosinca 1998. o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina i društvenih tijela za promicanje i zaštitu općepriznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- uzimajući u obzir opću napomenu br. 34 Odbora UN-a za ljudska prava od 12. rujna 2011. o članku 19.: sloboda mišljenja i izražavanja,
- uzimajući u obzir opću napomenu br. 37 Odbora UN-a za ljudska prava od 17. rujna 2020. o članku 21.: pravo na mirno okupljanje,
- uzimajući u obzir Konvenciju Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu od 25. lipnja 1998. o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhuška konvencija) i Odluku VII/9 od 21. listopada 2021. o mehanizmu za brzi odgovor za rješavanje slučajeva povezanih s člankom 3. stavkom 8 Aarhuške konvencije,
- uzimajući u obzir rezolucije UN-a 2250 (2015.), 2419 (2018.) i 2535 (2020.) o mladima, miru i sigurnosti,
- uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a o borcima za ljudska prava iz 1998.,
- uzimajući u obzir preporuku Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama od 10. listopada 2007. o pravnom statusu nevladinih organizacija u Europi,
- uzimajući u obzir izjavu povjerenice za ljudska prava Vijeća Europe od 16. svibnja 2019. naslovljenu „Zaštitimo borce za prava LGBTI osoba”,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) od 20. ožujka 2019. naslovljeno „Postizanje postojane demokracije snažnim i raznolikim civilnim društvom”,
- uzimajući u obzir mišljenje EGSO-a od 19. listopada 2017. naslovljeno „Financiranje organizacija civilnog društva sredstvima EU-a”,
- uzimajući u obzir godišnje izvješće partnerskih organizacija Platforme Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara za 2020.,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 2. prosinca 2020. naslovljenu „Strategija

- za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u” (COM(2020)0711),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 3. prosinca 2020. o akcijskom planu za europsku demokraciju (COM(2020)0790),
  - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 3. listopada 2017. o sužavanju prostora za djelovanje civilnog društva u zemljama u razvoju⁴,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. travnja 2018. o potrebi za uspostavom instrumenta europskih vrijednosti za podršku organizacijama civilnog društva koje promiču temeljne vrijednosti u Europskoj uniji na lokalnoj i nacionalnoj razini⁵,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o potrebi za sveobuhvatnim mehanizmom EU-a za zaštitu demokracije, vladavine prava i temeljnih prava⁶,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2020. o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava⁷,
  - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 13. studenoga 2020. o utjecaju mjera donesenih uslijed pandemije bolesti COVID-19 na demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava⁸,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenoga 2020. o jačanju slobode medija: zaštita novinara u Europi, govor mržnje, dezinformiranje i uloga platformi⁹,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2020. o stanju temeljnih prava u Europskoj uniji – Godišnje izvješće za godine 2018. – 2019.¹⁰,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2020.¹¹,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. veljače 2022. s preporukama Komisiji o statutu za europska prekogranična udruženja i neprofitne organizacije¹²,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2021. o jačanju demokracije te slobode i pluralizma medija u EU-u: neprikladna upotreba mjera građanskog i kaznenog prava za ušutkavanje novinara, nevladinih organizacija i civilnog društva¹³,
  - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za pravna pitanja,

---

⁴ SL C 346, 27.9.2018., str. 20.

⁵ SL C 390, 18.11.2019., str. 117.

⁶ SL C 363, 28.10.2020., str. 45.

⁷ SL C 395, 29.9.2021., str. 2.

⁸ SL C 415, 13.10.2021., str. 36.

⁹ SL C 425, 20.10.2021., str. 28.

¹⁰ SL C 425, 20.10.2021., str. 107.

¹¹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0313.

¹² Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0044.

¹³ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0451.

- uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0032/2022),
- A. budući da je Unija zasnovana na vrijednostima sadržanima u članku 2. UEU-a i da su te vrijednosti zajedničke državama članicama; budući da se u članku 11. stavku 2. UEU-a i članku 15. stavku 1. UFEU-a ističe važnost civilnog dijaloga za ostvarenje ciljeva Unije;
- B. budući da su organizacije civilnog društva neprofitne organizacije koje ne ovise o javnim institucijama i komercijalnim interesima te čije aktivnosti doprinose ostvarivanju vrijednosti EU-a utvrđenih u članku 2. UEU-a i temeljnih prava; budući da postoje razni oblici organizacija civilnog društva kao što su udruženja i zaklade; budući da su borci za ljudska prava, aktivisti i neformalne skupine također ključni akteri u civilnom društvu;
- C. budući da je interseksijski pristup ključan za razumijevanje, ali i za uspješno uklanjanje ranjivosti s kojima se građani suočavaju kad se uključuju u civilno društvo;
- D. budući da se velik broj organizacija civilnog društva bori za opstanak i ima problema s financiranjem, što može ozbiljno otežati njihovu učinkovitost i sposobnost da izvrše svoj mandat;
- E. budući da se prostor za građansko djelovanje odnosi na pravni i politički okvir u kojem osobe i skupine mogu smisleno sudjelovati u političkom, gospodarskom, društvenom i kulturnom životu svojih društava, ostvarujući pritom svoje pravo na izražavanje stajališta, pravo na okupljanje, povezivanje i međusobni dijalog i dijalog s vlastima;
- F. budući da su sloboda mišljenja i sloboda izražavanja, uključujući slobodu izražavanja na internetu, temelj svakog slobodnog i demokratskog društva; budući da je građanski aktivizam temelj istinski funkcionalne demokracije u kojoj se poštuju i čuvaju prava manjina; budući da bi organizacije civilnog društva trebale imati pravo sudjelovati u političkim i javnim raspravama, neovisno o tome je li njihovo stajalište u skladu s državnim politikom ili se one zalažu za promjenu zakona;
- G. budući da je sloboda udruživanja jedna od ključnih osnova demokratskog i pluralističkog društva jer građanima omogućuje da kolektivno djeluju u područjima od zajedničkog interesa i da doprinose pravilnom funkcioniranju javnog života; budući da sloboda udruživanja ne obuhvaća samo mogućnost osnivanja ili raspuštanja udruženja, nego i mogućnost da udruženje djeluje bez neopravdanog zadiranja države; budući da je mogućnost traženja, prikupljanja i korištenja sredstava ključna za djelovanje svakog udruženja; budući da bi zabrana i raspuštanje udruženja uvijek trebali biti krajnje mjere i da bi takve odluke trebale podlijegati pravnom lijeku;
- H. budući da je pravo na mirno okupljanje jedan od temelja demokracije i ključno je za stvaranje tolerantnog i pluralističkog društva u kojem skupine različitih uvjerenja, praksi ili politika mogu mirno supostojati; budući da se u slučajevima ograničavanja i policijskog nadzora mirnih okupljanja moraju poštovati zakonitost, nužnost, razmjernost i nediskriminacija;
- I. budući da je pravo na informacije preduvjet za vođenje informirane javne rasprave i za

pozivanje tijela vlasti i javnih ustanova na odgovornost;

- J. budući da su sloboda izražavanja i pristup informacijama u nekim državama članicama ograničeni, često pod izlikom da se tako suzbijaju dezinformacije u vezi s bolesti COVID-19; budući da se mjerama za suzbijanje terorizma ili govora mržnje ne bi smjela nametati nepotrebna ograničenja slobode izražavanja; budući da se protiv organizacija civilnog društva, boraca za ljudska prava i aktivista koji rade u područjima zaštite okoliša, vladavine prava, prava LGBTIQ+ osoba i prava žena u nekoliko država članica također koriste strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja (SLAPP-ovi); budući da one imaju ozbiljan odvraćajući učinak na slobodu izražavanja i javni aktivizam;
- K. budući da se u nekim državama članicama narušava sloboda udruživanja reformama kojima se organizacije civilnog društva izlažu opasnosti od poništenja registracije ili se uvode nepotrebno komplicirani administrativni postupci, uključujući, ali ne ograničavajući se na nepravilnu primjenu mjera protiv pranja novca ili politike kojima se ograničava pravo na zagovaranje interesa;
- L. budući da se u nekim državama članicama nameću ograničenja s namjerom ograničavanja prostora za građansko djelovanje te su ona popraćena pravnim, administrativnim i fiskalnim uznemiravanjem, kriminalizacijom i negativnom retorikom čiji je cilj stigmatizacija i delegitimizacija organizacija civilnog društva i iscrpljivanje njihovih kapaciteta za obavljanje njihova legitimnog djelovanja; budući da govor mržnje na internetu i izvan njega, verbalno i fizičko uznemiravanje i napadi dolaze i od nedržavnih aktera; budući da su posebno izloženi organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava koji se bave vladavinom prava, transparentnosti i korupcijom, pravima žena, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava, okolišnim pitanjima te zaštitom manjina i pravima LGBTIQ+ osoba, kao i organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava koji pružaju pomoć migrantima i tražiteljima azila i oni uključeni u operacije traganja i spašavanja;
- M. budući da ograničavanje prostora za građansko djelovanje u susjednim zemljama ima učinke i posljedice i na stanje civilnog društva u EU-u;
- N. budući da su česte mete ograničenja, mjera odmazde i nadzora neke nacionalne organizacije civilnog društva koje djeluju kao nadzornici, posebno tako što prate i izvještavaju o kršenjima prava i sloboda, zagovaraju interese i sudjeluju u sudskim postupcima;
- O. budući da povjerenica Vijeća Europe za ljudska prava smatra da je stanje boraca za prava LGBTIQ+ osoba u Europi zabrinjavajuće te je prijavila nekoliko slučajeva uznemiravanja na internetu i izvan njega, nasilnih napada, kampanja mržnje i prijetnji smrću u državama članicama i susjednim zemljama; budući da je taj trend povezan s prebacivanjem krivnje na druge manjinske skupine i time se krši načelo da je svaki pojedinac rođen s jednakim dostojanstvom i pravima;
- P. budući da dobar odnos države i njezinih građana podrazumijeva da bi svi građani, uključujući djecu i mlade, trebali imati mogućnost sudjelovanja u raspravama i ostvarivanja utjecaja na javne politike; budući da će demokratski sustavi moći napredovati samo ako svi vjeruju u takve sustave i ako građani smatraju njihove institucije vjerodostojnima;

- Q. budući da su određene države članice ograničile mogućnost organizacija civilnog društva da sudjeluju u političkim aktivnostima; budući da se u određenim državama članicama optuživanje organizacija civilnog društva da imaju političku narav koristi kao alat za stigmatizaciju i delegitimizaciju tih organizacija; budući da se u određenim državama članicama delegitimizacija organizacija civilnog društva može odvijati na način da se čini povezanom s državnim ili medijskim kampanjama ocrnjivanja; budući da organizacije civilnog društva prijavljuju diskriminirajuće i restriktivne prakse financiranja u određenim državama članicama;
- R. budući da su u nekim državama članicama usvojene politike i prakse kojima se ostvaruje odvratajući učinak na prostor za građansko djelovanje u cilju postizanja autocenzure i odvratanja aktera iz građanskog prava od ostvarivanja njihovih prava; budući da takve politike često sadržavaju nejasne odredbe kojima se javnim tijelima ostavlja široko diskrecijsko pravo te se nameću nerazmjerno visoke sankcije; budući da sama mogućnost njihove primjene može biti dovoljna da se postigne autocenzura i nije ih potrebno zaista primijeniti;
- S. budući da je pravo na mirno okupljanje ograničeno zbog nužnih pravila o ograničavanju socijalnih kontakata u većini država članica; budući da su proteklih godina neke države članice donijele zakone kojima se ograničava pravo na slobodu mirnog okupljanja i zahtjeve o odobrenjima i obavješćivanju; budući da se u nekim državama članicama povećavaju ovlasti tijela kaznenog progona, što izaziva zabrinutost u pogledu njihove nužnosti i proporcionalnosti;
- T. budući da se u nekim državama članicama hitno zakonodavstvo doneseno kao odgovor na zdravstvenu krizu koristilo kao izlika da se proizvoljno ograničavaju temeljna prava i slobode i provodi represija civilnog društva i drugih neistomišljenika; budući da u nekim slučajevima te mjere nisu bile u skladu s načelima nužnosti, proporcionalnosti, vremenskog ograničenja i nediskriminacije, što znači da se bilo kakva ograničenja temeljnih prava i sloboda koja se tako nameću ne mogu smatrati legitimnima ni zakonitima; budući da se s organizacijama civilnog društva nije savjetovalo o razvijanju hitnih mjera iako su one radile na terenu;
- U. budući da su organizacije civilnog društva tijekom pandemije bolesti COVID-19 imale dosad neviđeni angažman u pronalaženju rješenja za pandemiju i pružanju podrške osobama u ranjivom položaju; budući da su organizacije mladih za vrijeme aktualne pandemije imale pozitivan utjecaj na suzbijanje dezinformacija i jačanje povjerenja u javne institucije; budući da dugoročno odgovarajuće financiranje i institucijska potpora za civilno društvo imaju dodanu vrijednost u kriznim vremenima;
- V. budući da pojava nevladinih organizacija koje organiziraju vlade, a koje su osmišljene za trajno podupiranje političkog legitimiteta onih na vlasti i podupiranje vlade u javnim raspravama i njezinim političkim ciljevima, a koje se pritom predstavljaju kao neovisne, predstavlja jedan od najozbiljnijih oblika napada na organizacije civilnog društva, ugrožavajući njihovo postojanje potkopavanjem aktivnog građanstva i uskraćujući im javno financiranje;
- W. budući da, iako su organizacije civilnog društva sve aktivnije u gospodarskim aktivnostima i doprinose socijalnoj ekonomiji, nisu poduzete nikakve zakonodavne

mjere kako bi se njihove aktivnosti pokrenule na razini EU-a; budući da, iako postoji konkretna praksa Suda EU-a, primjena načela nediskriminacije i slobodnog kretanja kapitala za prekogranične donacije i dalje nije ujednačena na razini Unije;

- X. budući da bi se sudjelovanje organizacija civilnog društva u razvoju politike i prava trebalo olakšati okvirima politike koji im omogućuju sudjelovanje u dijalogu s javnim tijelima; budući da je građanski dijalog i dalje često ad hoc postupak iako je ostvaren napredak i na nacionalnoj razini i na razini EU-a;
  - Y. budući da su financiranja iz inozemstva bila meta pravnih i političkih napada u nekim državama članicama; budući da se nametanje bilo kakvog ograničenja organizacijama civilnog društva koje se financiraju iz inozemstva protivi pravu Unije, posebno članku 63. UFEU-a o odredbama o slobodnom kretanju kapitala i Povelji Europske unije o temeljnim pravima; budući da je Sud EU-a u predmetu C-78/18¹⁴ presudio da se navedenom sudskom praksom krše slobodno kretanje kapitala i sloboda udruživanja;
  - Z. budući da je Unija započela proces u kontekstu europskog zelenog plana i digitalne transformacije; budući da će za taj proces biti potrebno osigurati zdrav prostor za građansko djelovanje kako bi građani i pogođene zajednice mogli izraziti svoje interese, raspravljati o političkim rješenjima i sklapati nove društvene ugovore;
1. potvrđuje ključnu ulogu organizacija civilnog društva u ostvarivanju i zaštiti vrijednosti Unije utvrđenih u članku 2. UEU-a te stvaranju i provedbi prava, politika i strategija EU-a, uključujući u području borbe protiv klimatskih promjena, digitalne transformacije i oporavka od pandemije bolesti COVID-19; ističe da one daju ključan doprinos informiranoj javnoj raspravi, izražavanju težnji u društvu, da daju glas ranjivim i marginaliziranim osobama, jamče pristup ključnim uslugama, pružaju stručno znanje pri oblikovanju politika, promiču aktivno građanstvo i djeluju kao škole demokracije te imaju nezamjenjivu ulogu u provođenju demokratskog nadzora nad državnim institucijama i osiguravaju preuzimanje odgovornosti za javno djelovanje i korištenje javnih sredstava; stoga priznaje da je prostor za građansko djelovanje ključna sastavnica demokracije, vladavine prava i temeljnih prava; ističe da bi Unija stoga trebala biti predana očuvanju i širenju tog prostora na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini;
  2. ističe da, kako bi organizacije civilnog društva bile uspješne, prostor za građansko djelovanje mora biti poticajno i sigurno okruženje bez neopravdanog uplitanja, zastrašivanja, uznemiravanja i odvrćajućih učinaka državnih i nedržavnih aktera; podsjeća države članice da imaju pozitivnu obvezu osigurati poticajno okruženje za organizacije civilnog društva, uključujući pristup transparentnim mehanizmima financiranja i mehanizmima civilnog dijaloga, u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima u pogledu slobode udruživanja, izražavanja i okupljanja te kako je potvrđeno Poveljom Europske unije o temeljnim pravima; ističe važnost medijskog pluralizma za organizacije civilnog društva jer im omogućuje da komuniciraju s javnošću i tako sudjeluju u javnim raspravama;
  3. upozorava na degradaciju prostora za građansko djelovanje diljem EU-a kao rezultat politika koje ometaju rad organizacija civilnog društva, njihov pristup održivom

---

¹⁴ Presuda Suda Europske unije od 18. lipnja 2021., *Europska komisija protiv Mađarske*, ECLI:EU:C:2020:476.

financiranju i njihovu sposobnost da sudjeluju u donošenju odluka; osuđuje sve oblike uznemiravanja, rušenja ugleda, stigmatizacije, kriminalizacije i lažnog okrivljavanja organizacija civilnog društva; ističe da se tim postupcima ugrožava aktivno građanstvo i sloboda izražavanja kritike te narušava javna rasprava, a time i sami temelji demokracije;

4. napominje da je pandemija uzrokovana bolešću COVID-19 dodatno naglasila brojne postojeće izazove s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva, kako je prikazano u izvješću Agencije Europske unije za temeljna prava za 2021., u kojem je navedeno da je 57 % nacionalnih i lokalnih organizacija izjavilo da se situacija „pogoršala” ili „znatno pogoršala” u usporedbi s prethodnim godinama; sa zabrinutošću napominje da su određene vlade iskoristile pandemiju da ograniče prostor za građansko djelovanje i donesu kontroverzne zakone u trenutku kad je društvu bila ograničena sposobnost mobilizacije, uključujući sposobnost sudjelovanja u javnim raspravama te slobode govora, okupljanja i udruživanja;
5. slaže se s Komisijom da je sužavanje prostora za djelovanje civilnog društva znak da je vladavina prava ugrožena; pozdravlja činjenicu da Komisija nadzire okruženje za civilno društvo u okviru svojeg godišnjeg izvješća o vladavini prava, što ispravno ukazuje na to da vladavina prava ne može funkcionirati bez dinamičnog civilnog društva koje djeluje u sigurnom i poticajnom okruženju; stoga apelira na Komisiju da pojača i strukturira praćenje stanja u pogledu prostora za građansko djelovanje u državama članicama na način da uspostavi „europski indeks prostora za građansko djelovanje” na temelju postojećih okvira za mjerenje prostora za građansko djelovanje te da prostoru za građansko djelovanje posveti punopravno poglavlje koje uključuje preporuke za pojedine zemlje u svoje godišnje izvješće o vladavini prava, kojim bi trebalo u potpunosti obuhvatiti i temeljna prava; poziva Komisiju da sustavno koristi rezultate izvješća FRA-e i da od nje traži savjete u pogledu metodologije;
6. pozdravlja činjenicu da je Komisija prepoznala važnost civilnog društva u nizu politika, strategija i programa financiranja EU-a; naglašava, međutim, da su zbog fragmentiranosti tog pristupa stvarna poboljšanja položaja organizacija civilnog društva na terenu neznatna;
7. stoga apelira na Komisiju da donese sveobuhvatnu strategiju za civilno društvo za zaštitu i razvoj prostora za građansko djelovanje unutar Unije koja će integrirati sve postojeće instrumente, ispraviti nedostatke u području praćenja, potpore i zaštite te dati istinsko političko priznanje za ključnu ulogu organizacija civilnog društva u ostvarivanju demokratskih vrijednosti i politika te jasno povezati instrumente za praćenje i izvješćivanje s mehanizmima EU-a za provedbu kako bi se pravodobno i učinkovito mogle poduzeti daljnje radnje; poziva Komisiju da istraži inicijative kojima se jačaju mreže potpore dostupne organizacijama civilnog društva;
8. smatra da bi ta strategija za civilno društvo trebala predstaviti skup konkretnih mjera kojima će se zaštititi i ojačati prostor za građansko djelovanje, među ostalim:
  - (a) uvođenjem minimalnih standarda za pravno i administrativno okruženje za civilno društvo;
  - (b) uvođenjem statuta za europska prekogranična udruženja i neprofitne organizacije;

- (c) uspostavom kontaktnih točaka između europskih institucija i civilnog društva;
  - (d) omogućavanjem dosljednog pristupa raspravama o politikama i utvrđivanju programa na razini Unije u skladu s Ugovorima EU-a i poslovnica institucija EU-a;
  - (e) jačanjem pristupa nadzoru Unijinih politika i provedbe proračuna Unije;
  - (f) širenjem fleksibilnijeg pristupa financijskim sredstvima Unije;
9. poziva Vijeće i Komisiju da usklade unutarnje i vanjske politike Unije u pogledu zaštite i osiguravanja prostora za građansko djelovanje, među ostalim donošenjem unutarnjih smjernica o borbama za ljudska prava koje bi odgovarale smjernicama koje se odnose na vanjsko djelovanje Unije;

Poticajno regulatorno i političko okruženje bez odvrćajućih učinaka, prijatni i napada

10. naglašava da sposobnost djelovanja organizacija civilnog društva ovisi o postojanju poticajnog pravnog i političkog okruženja, posebno u pogledu ostvarivanja prava na slobodu udruživanja, mirnog okupljanja i izražavanja i prava na javno sudjelovanje; apelira na države članice da zajamče ostvarivanje tih prava u skladu s europskim i međunarodnim pravom i standardima, uključujući Europsku konvenciju o ljudskim pravima, preporuku Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama od 28. studenoga 2018. o potrebi jačanja zaštite i promicanja prostora za djelovanje civilnog društva u Europi, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Deklaraciju Ujedinjenih naroda o borbama za ljudska prava i smjernice Ujedinjenih naroda o zaštiti i promicanju prostora za građansko djelovanje, i da iskoriste mogućnost da od Venecijanske komisije zatraže mišljenje o planiranom zakonodavstvu;
11. podsjeća na važnost neovisnog, nepristranog, profesionalnog i odgovornog novinarstva za informiranje o aktivnostima organizacija civilnog društva u privatnim i javnim medijima, kao i na važnost pristupa javnim informacijama kao ključnih stupova demokratskih država, koje se temelje na vladavini prava;
12. žali zbog sve veće koncentracije vlasništva nad medijima nauštrb pluralizma, neovisnosti i pravedne javne zastupljenosti ideja i djelovanja organizacija civilnog društva; podsjeća da su neovisno i odgovorno novinarstvo te pristup pluralističkim informacijama, glavni stupovi demokracije te da su djelovanje i doprinos civilnog društva ključni za napredak svake demokracije; poziva države članice da osiguraju i održe neovisnost medija o političkom i gospodarskom pritisku te da zajamče pluralizam medija i osiguraju transparentnost; poziva Komisiju da, u svrhu jačanja pluralizma medija, osim pravila o transparentnosti vlasništva nad medijima, kao jedan od minimalnih zahtjeva predstojećeg Akta o slobodi medija uvrsti pravila vlasništvu nad medijima na razini EU-a;
13. smatra da je doprinos organizacija civilnog društva jedinstvenom tržištu i socijalnoj ekonomiji, kao i njihova uloga u ostvarivanju politika EU-a i vrijednosti utvrđenih u članku 2. UEU-a, snažan argument za uklanjanje prepreka njihovu djelovanju na razini EU-a; stoga poziva Komisiju da na odgovarajući način odgovori donošenjem mjera, uključujući zakonodavne prijedloge, kako bi ostvarila taj cilj; ističe da se takvim

zakonodavstvom ne bi samo zajamčila minimalna zaštita organizacijama civilnog društva, nego bi se također stvorili jednaki uvjeti, čime bi im se omogućilo da ostvare svoj puni potencijal;

14. poziva Komisiju da u svoje procjene učinka uključi sustavnu provjeru prostora za građansko djelovanje donošenjem jasnih kriterija za utvrđivanje što je poticajno okruženje za civilno društvo, na temelju međunarodnih standarda o ljudskim pravima u pogledu slobode udruživanja, izražavanja i okupljanja te kako je potvrđeno Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, kako bi se spriječili negativni učinci planiranog zakonodavstva na prostor za građansko djelovanje; poziva Komisiju da uvede potrebne zaštitne mjere i izradi nacrt smjernica za države članice kako bi ih one provele kad se utvrde rizici, u suradnji s civilnim društvom;
15. poziva Komisiju da na jednak način preispituje i nadzire provedbu prava Unije kako bi se osiguralo da ono nema negativan utjecaj na prostor za građansko djelovanje i da osigura pravne lijekove ako do toga dođe; poziva države članice da donesu slične pravne lijekove na nacionalnoj razini;
16. poziva Komisiju da upotrijebi svoje ovlasti na temelju Ugovorâ kako bi predložila zakonodavstvo EU-a kojim bi se ispunile praznine i riješili problemi s kojima se suočavaju akteri civilnog društva u cijeloj Uniji, uključujući minimalne standarde za registraciju, djelovanje i financiranje organizacija civilnog društva i postupovne mjere zaštite od SLAPP-ova, i da sastavi smjernice o tome kako pravom Unije bolje zaštititi civilno društvo;
17. vjeruje da bi statut za europska prekogranična udruženja i neprofitne organizacije mogao pružiti dodatnu razinu sigurnosti organizacijama civilnog društva koje su suočene s nepotrebnim preprekama u osnivanju i djelovanju;
18. poziva države članice da poštuju i olakšaju ostvarivanje prava na mirno okupljanje, koja se mogu ograničavati samo uz poštovanje načela nužnosti i proporcionalnosti, u skladu s primjenjivim zakonima; upozorava protiv prakse nekih država članica da povećavaju ovlasti tijela kaznenog progona u pogledu nadzora okupljanja; osuđuje svaku nerazmjernu upotrebu sile protiv prosvjednika, kao i njihovu kriminalizaciju, kazneni progon i nadziranje; poziva države članice da odmah stave izvan snage zakone i propise kojima se pojačava nasilje nad prosvjednicima ili ograničava sloboda prosvjedovanja; poziva Komisiju da izda smjernice za zaštitu slobode mirnog okupljanja i za vrijeme zdravstvenih kriza i u uobičajenim okolnostima;
19. ističe da se od izbijanja pandemije znatan dio aktivnosti civilnog društva odvija na internetu; poziva Komisiju i države članice da zajamče slobodu izražavanja, da se bore protiv svih oblika govora mržnje i da podižu razinu osviještenosti o govoru mržnje i rizicima koje predstavlja za demokraciju i pojedince, osobito na društvenim mrežama;
20. upozorava na štetan utjecaj politika i retorike kojima se ostvaruje odvrćajući učinak na prostor za građansko djelovanje; apelira na Komisiju da analizu odvrćajućih učinaka uključi kao ključan aspekt svojeg godišnjeg izvješća o vladavini prava, da se svojim radom nastavi na predmet C-78/18 kako bi osporila mjere koje imaju odvrćajući učinak na ostvarivanje prava iz Povelje kada su slični pristupi mogući te da podnese zahtjev za privremene mjere kako bi se izbjegla nepopravljiva šteta dok je sudsko preispitivanje u

tijeku;

21. osuđuje činjenicu što su predstavnici organizacija civilnog društva zbog svojeg djelovanja izloženi fizičkim i verbalnim napadima, uznemiravanju i zastrašivanju i na internetu i izvan njega; nadalje žali što se ti predstavnici nose s posljedicama na mentalno zdravlje, među ostalim sa sindromom „profesionalnog sagorijevanja”, depresijom, „traumom uzrokovanom pružanjem potpore” i „zamorom suosjećanja” te zato što mogući psihološki učinci njihova rada nisu dovoljno istraženi; naglašava da su djeca i mladi posebno ranjivi zato što oni ne prijavljuju uvijek zlostavljanje i uznemiravanje jer nisu upoznati s definicijom uznemiravanja i ne znaju kako i kome se obratiti da bi se ti problemi riješili;
22. osuđuje sve prijetnje i napade na organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava koje vrše državni akteri ili akteri povezani s vladom, uključujući negativnu i stigmatizirajuću retoriku, lažno okrivljavanje te pravno, administrativno i fiskalno uznemiravanje, i osuđuje neuspjeh državnih aktera da zaštite organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava od takvih napada i prijetnji; jednako tako osuđuje sve slučajeve napada i prijetnji od strane nedržavnih aktera, uključujući, ali ne ograničavajući se na SLAPP-ove;
23. zabrinut je zbog niskih razina prijavljivanja napada i prijetnji usmjerenih na organizacije civilnog društva na nacionalnoj razini; apelira na države članice da nedvosmisleno osude takve činove, donesu preventivne i djelotvorne mjere i sustavno, temeljito, neovisno i nepristrano bez odlaganja istraže sve s time povezane navode te da ulože u programe osposobljavanja tijela kako bi ona bolje mogla rješavati takve slučajeve; poziva Komisiju da uz takve postupke daje preporuke i olakša razmjenu najboljih praksi;
24. ističe da je dobra suradnja među civilnim društvom, policijom i relevantnim institucijama ključna za uklanjanje ranjivosti i pronalaženje najboljih praksi za zaštitu aktivista, civilnog društva i same demokracije;
25. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog rasta stope nasilja i mržnje prema organizacijama i aktivistima koji se bore protiv rasizma i zalažu za vjerske manjine, feminizam i prava LGBTIQ+ osoba;
26. podsjeća da lažno okrivljavanje organizacija civilnog društva koje se zalažu za prava žena i rade s manjinama i ranjivim skupinama kao što su pripadnici LGBTIQ+ zajednice nije izolirani događaj, nego je namjeran pokušaj postupnog ukidanja temeljnih prava, koja su zaštićena člankom 2. UEU-a, te je dio šireg političkog programa koji obuhvaća pokret „protiv jednakosti spolova”; poziva države članice da s posebnim oprezom pristupaju inicijativama kojima se pokušavaju uskratiti stečena prava namijenjena sprečavanju diskriminacije i zaštiti osoba od diskriminacije te promicanju jednakosti;
27. poziva Komisiju da uključi upućivanja na napade na borce za ljudska prava u svoja izvješća u skladu s okvirnom odlukom o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije, u okviru nadzora i ocjene pravila i instrumenata EU-a za zaštitu prava žrtava zločina te pri reviziji odredbi EU-a o borbi protiv govora mržnje i zločina iz mržnje;

28. napominje da EU trenutačno nema djelotvorne postupke za pružanje prikladnog odgovora u slučaju kad organizacije civilnog društva prijave da su demokratski standardi i prostor za građansko djelovanje u državama članicama ugroženi; poziva na uspostavu mehanizma upozoravanja EU-a putem kojeg bi organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava mogli prijavljivati napade te kojim bi se bilježila upozorenja, prepoznali trendovi i omogućila pravovremena i ciljana podrška žrtvama; smatra da bi takav mehanizam osim toga pridonio prijavljivanju na razini Unije, pružanju doprinosa godišnjoj procjeni vladavine prava koju provodi Komisija i boljem informiranju europske javnosti općenito;
29. duboko žali zbog toga što su Komisija i Vijeće odbili inicijativu Parlamenta o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava koji bi trebao biti uređen međuinstitucijskim sporazumom Parlamenta, Komisije i Vijeća; podsjeća da je nadzor prostora za građansko djelovanje nerazrješivo povezan s demokracijom i temeljnim pravima te da je mehanizam za nadzor vrijednosti iz članka 2. UEU-a najbolji alat za postizanje holističkog pristupa u tom pogledu;
30. potiče Komisiju da iskoristi svoje izvršne ovlasti protiv država članica koje neopravdano ograničavaju prostor za građansko djelovanje i time krše pravo Unije, među ostalim pokretanjem postupaka zbog povrede i primjenom okvira EU-a za vladavinu prava, nove Uredbe o uvjetovanosti i postupka iz članka 7. UEU-a; poziva Komisiju da zajamči aktivno sudjelovanje civilnog društva i njegov smislen doprinos u tim postupcima te da zajamči odgovarajuću zaštitu legitimnih interesa krajnjih primatelja i korisnika;
31. smatra da države članice ne bi trebale kriminalizirati registraciju, djelovanje, financiranje i prekogranično kretanje organizacija civilnog društva ili primjenjivati odredbe kojima se na te aspekte na drugi način negativno utječe; u tom je pogledu zabrinut zbog načina na koji neke države članice tumače odredbe EU-a, a koji bi mogao dovesti do kriminalizacije aktivnosti organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava, osobito u području migracija, što je često u suprotnosti s Komisijinim smjernicama; traži od država članica da odmah zaustave nepravednu kriminalizaciju operacija traganja i spašavanja i potiče Komisiju da aktivno nadzire države članice i poduzme mjere protiv država članica u tom pogledu; jednako tako, ponavlja da svi akteri koji se bave migrantima zbog humanitarnih razloga i koji sudjeluju u aktivnostima traganja i spašavanja moraju poštovati opća načela međunarodnog prava i prava o ljudskim pravima, kao i primjenjive europske i nacionalne zakone kojima se poštuju ta načela;

Održiv pristup resursima bez diskriminacije

32. napominje da izazovi povezani s financiranjem s kojima se susreću organizacije civilnog društva uključuju nedostatak dostatnih izvora financiranja, opterećujuće administrativne postupke za pristup financiranju, nedostatak transparentnosti i pravednosti u dodjeli sredstava te restriktivne kriterije prihvatljivosti;
33. ističe zaključke Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2535 (2020.), u kojima se navodi da je sudjelovanje mladih ključno za stvaranje i očuvanje miroljubivih društava;
34. ističe važan i pozitivan doprinos koji mladi mogu imati i imaju na ostvarivanje

demokratskih i miroljubivih društava; stoga poziva države članice da povećaju ulaganja u mlade i organizacije mladih; nadalje poziva na odgovarajuće financiranje programa Erasmus+ te ističe njegovu ulogu u stvaranju demokratske Europe;

35. apelira na Komisiju da utvrdi postojeće prepreke i predloži sveobuhvatan skup mjera i preporuka kako bi se zajamčilo dugoročno predvidljivo, primjereno i poticajno financiranje organizacija civilnog društva, uključujući financiranje njihovih operativnih aktivnosti povezanih sa zagovaranjem i nadzorom; ističe da bi u financiranju organizacija civilnog društva sredstvima Unije trebalo izbjeći prekomjernu birokraciju;
36. smatra da su otvorenost i transparentnost ključne za uspostavu odgovornosti organizacija civilnog društva i izgradnju povjerenja javnosti u njih sve dok one služe osiguravanju legitimnog javnog nadzora te da su obveze izvješćivanja i dalje nužne i razmjerne; osuđuje svaku zlouporabu mjera transparentnosti u cilju stigmatizacije određenih organizacija civilnog društva;
37. naglašava važnost osiguravanja komplementarnih izvora financiranja, uključujući javne institucije na svim razinama, privatne, filantropske i pojedinačne donatore, članarine i dohotke ostvarene gospodarskim aktivnostima, kao i lokalnih, regionalnih i nacionalnih izvora financiranja, jer će to zajamčiti otpornost tih organizacija na moguća vladina ograničenja vanjskog financiranja; poziva države članice i EU da poboljšaju pravno okruženje za organizacije civilnog društva i da im olakšaju uvjete pristupa različitim izvorima financiranja, uključujući privatno i inozemno financiranje; naglašava da bi javno financiranje trebalo obuhvaćati sve vrste aktivnosti civilnog društva, uključujući zagovaranje, parničenje, nadzor, obrazovanje, informiranje, pružanje usluga te izgradnju kapaciteta i koalicija, čime se promiču i štite vrijednosti Unije utvrđene u članku 2. UEU-a; poziva države članice i EU da iziđu iz okvira financiranja projekata te da omoguće financiranje osnovne infrastrukture i višegodišnje financijske cikluse kako bi osigurale održivost civilnog društva;
38. osuđuje svaki oblik politički ili na bilo koji drugi način motivirane diskriminacije pri dodjeli javnih sredstava i odvrćući učinak koji iz nje proizlazi; poziva države članice da u tom pogledu zajamče jasne, transparentne i nediskriminirajuće postupke; osuđuje svaki oblik ograničenja pristupa sredstvima, osobito one usmjerene na organizacije civilnog društva i aktiviste koji rade na zaštiti prava žena, pripadnika zajednice LGBTIQ+, manjina, migranata i izbjeglica;
39. ističe da se na kampanje organizacija civilnog društva ne bi trebala primjenjivati ograničenja u pogledu financiranja pod izlikom da se one preklapaju s izborima ili drugim političkim kampanjama; napominje da je uz sredstva koja su dostupna organizacijama civilnog društva često potrebno sufinanciranje, što bi moglo podrazumijevati da korisnik mora prikupiti dio potrebnih sredstava iz drugih izvora, što može biti štetno za projekt ili djelovanje organizacije; stoga smatra da bi udio potrebnog sufinanciranja trebao biti razumno ograničen i da je potrebno uzeti u obzir različita sredstva koja bi se mogla monetizirati;
40. žali zbog toga što javna tijela eksternaliziraju zadaće javnih službi organizacijama civilnog društva u područjima kao što su stanovanje, zdravstvo, obrazovanje i azil, što nadilazi uravnoteženu suradnju javnih tijela s neprofitnim organizacijama koje imaju

dobro iskustvo u radu s predmetnim osobama i u suradnji s njima te za što nisu predviđena dovoljna dodatna sredstva; naglašava da se takvim praksama eksternalizacije resursi civilnog društva koriste za izvršavanje odgovornosti država i ne ostavljaju prijeko potreban prostor za javni angažman organizacija civilnog društva u obliku zagovaranja, strateških sudskih postupaka i javnog obrazovanja;

41. ozbiljno je zabrinut zbog pojave nevladinih organizacija koje organiziraju vlade i povezanih diskriminirajućih i često netransparentnih praksi javnog financiranja; upozorava na njihov štetan učinak na demokraciju pluralizam i raznolikost u civilnom društvu te na percipirani legitimitet organizacija civilnog društva, a time i na spremnost građana da se uključe u aktivno građanstvo; poziva države članice da istraže i poduzmu mjere protiv skupina koje potiču mržnju, čime krše primjenjiva pravna pravila; ističe da one mogu narušiti javnu raspravu i tako ugroziti ustroj demokracije;
42. potiče Komisiju da utvrdi uvjete i postupke kako bi zajamčila da se sredstva EU-a namijenjena civilnom društvu, bilo da se njima upravlja izravno ili podijeljeno, dodjeljuju samo organizacijama koje su strogo neovisne o bilo kojoj vladi i potpuno se pridržavaju vrijednosti EU-a, kako je utvrđeno člankom 2. UEU-a; potiče Komisiju da odgovori na navode o diskriminacijskoj raspodjeli financijskih sredstava EU-a među organizacijama civilnog društva i da poduzme odgovarajuće mjere kako bi zajamčila se financijskim sredstvima EU-a ne pruža potpora nevladinim organizacijama koje organiziraju vlade;
43. pozdravlja usvajanje programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti s povećanim proračunom od 1,55 milijardi EUR za razdoblje 2021.–2027., što smatra smislenom reakcijom na izazove s kojima se suočava civilno društvo u EU-u i prvi korak prema stvaranju sustavnijeg okvira pomoći za organizacije civilnog društva u EU-u; poziva Komisiju da se aktivno savjetuje s organizacijama civilnog društva pri definiranju programa rada i mehanizama financiranja kako bi se zajamčila transparentnost, fleksibilnost i prilagođenost korisnicima; pozdravlja mehanizme za ponovno dodjeljivanje bespovratnih sredstava u potprogramu Vrijednosti Unije; ističe važnost osiguravanja dovoljnih financijskih sredstava za aktivnosti nadzora, zagovaranja, parničenja i izgradnje kapaciteta jer se njima jača doprinos organizacija civilnog društva očuvanju vrijednosti EU-a i temeljnih prava; poziva Komisiju da osigura izdvajanje financijskih sredstava za potporu organizacijama civilnog društva u obavljanju tih zadaća i uloga koje su im dodijeljene u raznim sektorskim politikama; poziva na osiguravanje posebnih sredstava za hitne slučajeve i praktične potpore za civilne aktere i borce za ljudska prava koji su izloženi riziku od povrede njihovih temeljnih prava;
44. poziva Komisiju da uloži više truda u poticanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u programu Građani, jednakost, prava i vrijednosti i drugim fondovima kojima se upravlja centralizirano, uključujući daljnjim pojednostavnjivanjem, fleksibilnijim kriterijima prihvatljivosti te ciljanim informiranjem i osposobljavanjem; poziva Komisiju da poboljša nadzor praksi u državama članicama i pruži preporuke o načinima poticanja sudjelovanja organizacija civilnog društva u programima kojima se podijeljeno upravlja; poziva Komisiju da poboljša sudjelovanje i osposobljavanje organizacija civilnog društva u nadzoru potrošnje sredstava EU-a na razini država članica;

45. smatra da ne bi trebalo samo predvidjeti potporu iz proračuna za organizacije civilnog društva, već je i promicati i podupirati u svim programima EU-a; žali zbog toga što europski paket za oporavak nije, osim na poduzeća te mala i srednja poduzeća, bio posebno usmjeren i na organizacije civilnog društva; poziva Komisiju i države članice da zajamče da su organizacije civilnog društva uključene u cijeli postupak provedbe i nadzora nacionalnih planova za oporavak i otpornost te drugih sredstava kojima se podijeljeno upravlja i preispita usklađenost nacionalnih planova oporavka sa zahtjevima za financiranje organizacija civilnog društva; poziva Komisiju da zajamči da organizacijama civilnog društva ne može naštetiti povlačenje financijskih sredstava na temelju Uredbe o uvjetovanosti ili uvjeta ugrađenih u fondove i programe u okviru višegodišnjeg financijskog okvira ili mehanizma za oporavak i otpornost kojima je poštovanje vladavine prava i načela nediskriminacije utvrđeno kao preduvjet za primanje financijskih sredstava na način da predvidi posebne načine usmjerenja sredstava u organizacije civilnog društva prilagođene okruženju u kojem one djeluju;
46. potiče Komisiju da zajamči da se sredstva EU-a dodjeljuju samo organizacijama koje su strogo neovisne o bilo kojoj vladi i potpuno se pridržavaju vrijednosti EU-a;
47. osuđuje pokušaje određenih država članica da nametnu ograničenja na inozemno financiranje i povezane političke diskurse koje su promicale i mjere koje su poduzele radi stigmatizacije ili uznemiravanja organizacija civilnog društva; podsjeća da je Sud EU-a zaključio da se njima krše slobodno kretanje kapitala i sloboda udruživanja; poziva Komisiju da u tom pogledu nastavi pokretati postupke zbog povrede prava i sustavno zahtijeva donošenje privremenih mjera; poziva Komisiju da mapira ograničenja za inozemno financiranje u cijeloj Uniji kako bi se osiguralo da se u svim državama članicama stvarno poštuju načela koja je utvrdio Sud EU-a;
48. naglašava važnost poreznih poticaja za poticanje privatnih donacija; potiče države članice da dodatno razviju takve programe; poziva Komisiju da mapira najbolje prakse i izradi preporuke; prepoznaje važnost usklađenosti organizacija civilnog društva s nacionalnim pravilima u pogledu oporezivanja i borbe protiv pranja novca, ali podsjeća da se takvi propisi i transparentnost financiranja općenito ne smiju zloupotrebjavati za ometanje aktivnosti organizacija civilnog društva ili stvaranje odvrćajućeg učinka na njihove članove i donatore;
49. podsjeća da se međunarodnim standardima o slobodi udruživanja od tijela vlasti zahtijeva da primijene pretpostavku u korist slobode organizacija civilnog društva da zatraže i prime financijska sredstva iz bilo kojeg izvora te zakonitosti njihovih aktivnosti, dok je ograničenja moguće postaviti ako je to propisano zakonom, ako se njima nastoji ostvariti jedan ili više legitimnih ciljeva te ako su potrebna u demokratskom društvu za ostvarenje predmetnih ciljeva;
50. poziva Komisiju da izradi smjernice o primjeni načela nediskriminacije i slobodnog kretanja kapitala na prekogranične donacije; ističe da bi usklađivanje definicije pojma javne koristi omogućilo uzajamno priznavanje i jednako postupanje u pogledu prekograničnih donacija i koristi povezanih sa statusom javne koristi; traži da se na razini EU-a definira pojam javne koristi jer bi se time potaknule prekogranične donacije u mjeri u kojoj bi se time omogućilo uzajamno priznavanje statusa javne koristi i jednako postupanje u pogledu povezanih prednosti; poziva Komisiju da utvrdi mjere za

uklanjanje prepreka za prekogranična filantropska djela i zajamči jednako postupanje za prekogranične donacije u skladu s presudama Suda EU-a;

Civilni dijalog i sudjelovanje u donošenju politika

51. naglašava važnost civilnog dijaloga u donošenju utemeljenih politika i ističe da organizacije civilnog društva imaju ključnu ulogu kao posrednice između građana i tijela vlasti na svim razinama jer osiguravaju strukturirani dijalog; naglašava važnu ulogu organizacija civilnog društva u dosljednom kontaktu s građanima, uključujući marginalizirane i ranjive skupine, te prepoznaje njihovo stručno znanje, dodjeljuje im ključnu ulogu u civilnom dijalogu te ističe njihovu ulogu u omogućivanju najmarginaliziranijim članovima da sudjeluju u civilnom dijalogu i izraze svoje zabrinutosti, pri čemu provode demokratsku kontrolu i jamče odgovornost za javno djelovanje;
52. pozdravlja pozitivne korake koje su poduzele neke države članice uspostavljanjem novih strategija za civilni dijalog i osnivanjem savjetodavnih odbora za civilno društvo; no osuđuje prakse kojima se namjerno onemogućava sudjelovanje organizacija civilnog društva, kao što su njihovo isključivanje iz javnih postupaka, primjena netransparentnih sveobuhvatnih zakona i ubrzani parlamentarni postupci kojima se zaobilaze obveze savjetovanja i rasprave;
53. podsjeća da je hitnost mjera povezanih s bolešću COVID-19 često dodatno ograničila pristup organizacija civilnog društva postupku odlučivanja; no napominje da se u nekoliko država članica radi na rješavanju tog problema;
54. žali zbog toga što je civilni dijalog često ad hoc proces; poziva države članice da izrade dosljedne okvire politika kojima se osiguravaju strukturirani, predvidljivi i dugoročni procesi, uključivo sudjelovanje i sustavni pregled te da dodijele odgovarajuća sredstva, među ostalim za osposobljavanje relevantnih dužnosnika; poziva Komisiju da pruži preporuke sastavljene u bliskoj suradnji s civilnim društvom na temelju analize postojećih praksi;
55. smatra da sve institucije EU-a trebaju revidirati svoje uvjete suradnje s organizacijama civilnog društva u skladu s člankom 11. UEU-a kako bi osigurale otvoren, transparentan, smislen i redovit dijalog s organizacijama civilnog društva koji je ravnopravan dijalogu s drugim dionicima; poziva Komisiju da razmotri podnošenje međuinstitucijskog sporazuma o civilnom dijalogu među svim glavnim institucijama koji bi obuhvaćao sva područja politika Unije i transverzalne procese kao što su govor o stanju Unije ili konferencija o budućnosti Europe;
56. u tom pogledu smatra da bi predsjednica Europskog parlamenta mogla imenovati jednog od svojih potpredsjednika da provodi otvoren, transparentan i redovit dijalog s civilnim društvom; potiče političke klubove da uspostave vlastite strukture za civilni dijalog;
57. posebno poziva Komisiju da svojim savjetodavnim procesima ponovno uspostavi ravnotežu između predstavnika korporativnih interesa i predstavnika drugih interesa, kao što su prava radnika, socijalna prava i zaštita okoliša te da zajamči zaštitne mjere protiv praksi lobiranja koje su nekompatibilne s pravednim i transparentnim dijalogom s

civilnim društvom;

58. poziva države članice, institucije EU-a općenito i posebno Komisiju da osiguraju blisko savjetovanje s civilnim društvom tijekom priprema ili revizije zakonodavstva koje potencijalno utječe na prostor i slobodu djelovanja civilnog društva;
59. prima na znanje da je jednome od potpredsjednika Komisije dodijeljena odgovornost za održavanje otvorenog, transparentnog i redovitog dijaloga s civilnim društvom; naglašava da bi taj dijalog trebalo dodatno operacionalizirati; posebno poziva Komisiju da razmotri uspostavljanje posebnih kontaktnih točaka unutar svake glavne uprave s pomoću kojih civilno društvo može biti u bliskom kontaktu s potpredsjednikom Komisije; smatra da je ključno da se transparentnim postupkom odabira različitim organizacijama civilnog društva da istaknuta uloga u stručnim skupinama i savjetodavnim forumima koji pomažu Komisiji te da se posebno istaknu organizacije civilnog društva koje zastupaju ranjive i nedovoljno zastupljene skupine;
60. poziva Komisiju da iskoristi definiciju nacionalnih programa u okviru kojih se izvršavaju sredstva EU-a i provedbu strategija i akcijskih planova EU-a u državama članicama kako države članice potaknulo da uspostave učinkovite mehanizme za sudjelovanje organizacija civilnog društva i dijalog s civilnim društvom; poziva na ojačano sudjelovanje civilnog društva u postupku europskog semestra i nadzoru europskog paketa za oporavak;
61. pozdravlja Europsku godinu mladih kao priliku da se dodatno promiču građanski angažman i dijalog u demokratskom društvu;
62. obvezuje se da će osigurati daljnje postupanje na temelju ovog izvješća i poziva Komisiju i Vijeće da preuzmu istu obvezu;
  -
  - ◦
63. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Ovo se izvješće bavi dugo očekivanim političkim priznanjem temeljne uloge civilnog društva u funkcioniranju pluralističkih i demokratskih društava na razini EU-a te sve većih izazova, kao i napada, s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva i šire civilno društvo, uključujući borce za ljudska prava diljem Europske unije.

Zbog širokog raspona aktivnosti koje ih uranjaju u društvo, uključujući obrazovanje, zagovaranje i zastupanje ili njihovu funkciju pružatelja usluga i potpore građanima, građanski akteri imaju ključnu ulogu u promicanju, praćenju i zaštiti temeljnih prava i načela naših demokratskih društava, a da pritom za sebe ne traže političku moć. Njihova blizina ljudima i zajednicama omogućuje im da promatraju učinke javnih politika i političkog diskursa na život građana te da svjedoče diskriminaciji i neizvjesnosti. Kada se temeljna prava, demokratska načela ili vladavina prava potkopavaju ili su napadnuti, oni imaju ključnu ulogu u podizanju razine osvjешtenosti, zagovaranju njihove zaštite i mobiliziranju u njihovoj obrani.

Civilno društvo stoga ima ključnu ulogu u ostvarivanju vrijednosti na kojima stoje temelji EU-a kako je utvrđeno u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). Ta je uloga prepoznata u Ugovorima u članku 11. UEU-a kojim se EU obvezuje na otvoren, transparentan i redovit dijalog s civilnim društvom te u članku 15. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kojim se traži jamčenje sudjelovanja civilnog društva.

Međutim, djelovanjem na zaštiti ili razvoju tih vrijednosti, organizacije civilnog društva često postaju meta politika i mjera kojima se nastoji ograničiti prostor u kojem im je dopušteno djelovanje. Sužavanje prostora za građansko djelovanje ima više razina, od uspostave nenamjernih administrativnih prepreka do namjernih napada na samo postojanje civilnog društva i njegovih predstavnika. Takvi napadi podrivaju vladavinu prava i sukobljavaju se s europskim vrijednostima. Stoga se stanje vladavine prava ne može u potpunosti analizirati bez ispitivanja prostora za građansko djelovanje u Europi i u državama članicama.

Prema uzastopnim publikacijama Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA) i brojnim izvješćima nevladinih organizacija i nadzornih tijela za ljudska prava, ali i međunarodnih organizacija kao što su OECD ili Vijeće Europe, u gotovo svim državama članicama Unije postoje dokazi o određenoj razini sužavanja prostora za građansko djelovanje.

Konkretno, posljednje izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava naslovljeno „Zaštita prostora za građansko djelovanje u EU-u”, objavljeno 22. rujna 2021., zasniva se na temeljitoj analizi, kao i na intervjuima i anketama provedenima s organizacijama civilnog društva tijekom posljednjih godina te pruža sveobuhvatnu i ažuriranu sliku stanja prostora za građansko djelovanje i njegovih temeljnih sastavnica: općeg institucionalnog okvira, poticajnog regulatornog okružja, pristupa održivim resursima i financiranju, sudjelovanja u donošenju zakona i politika te održavanja sigurnog prostora za aktere civilnog društva. Za svako od tih područja Agencija donosi opsežne i dokumentirane dokaze o glavnim trendovima, uključujući upućivanje na mjere poduzete u određenim državama članicama.

Cilj ovog izvješća Europskog parlamenta nije udvajati rad Agencije za temeljna prava i drugih organizacija koje prate stanje prostora za građansko djelovanje i temeljnih prava. Umjesto toga, njime se želi podići politička osvještenost i usredotočiti se na preuzimanje vrsta izazova s kojima se suočavaju akteri civilnog društva, a ne na slučajeve takvih izazova, te predložiti

politike i mjere za rješavanje tih pitanja.

Posljedice mjera kojima se potiče odvraćajući učinak

Politike i mjere osmišljene kako bi se postigao odvraćajući učinak na prostor za građansko djelovanje od posebne su važnosti jer dovode do autocenzure i odvraćaju organizacije civilnog društva i građane, ali i određena zanimanja (npr. suci i novinari) od ostvarivanja njihovih građanskih prava ili obavljanja svojeg legitimnog posla.

Iako njihova priroda može biti vrlo raznolika, takve politike često kombiniraju nejasne odredbe koje ostavljaju veliku slobodu odlučivanja javnim tijelima uz nerazmjerno visoke potencijalne sankcije. Njihova se proizvoljna primjena često upotrebljava za daljnje jačanje željenog odvraćajućeg učinka. U određenim slučajevima sama mogućnost njihove primjene može imati dovoljno snažan odvraćajući učinak kako bi se usvojila autocenzura bez stvarne potrebe za njihovom primjenom. Osim samo zakonodavnih mjera, do negativnih učinaka također vode i negativna retorika, stigmatizacija, kampanje ocrnjivanja, uznemirivanje, zastrašivanje i kriminalizacija.

U nekim poglavljima izvješća Komisije o vladavini prava koja se odnose na pojedine zemlje već se razmatra pitanje odvraćajućih učinaka, no sustavniji pristup kojim bi se odvraćajući učinci učinili jednim od glavnih elemenata koje treba pratiti u izvješću o vladavini prava pomogao bi u daljnjem dokumentiranju učinka takvih politika na građanski prostor o njihova obilježja. S druge strane, mogli bi se pokrenuti daljnji strateški postupci zbog povrede, kao što je onaj u predmetu C-78/18 u kojem je pojam „odvraćajući učinak” imao važnu ulogu u zaključku Suda da se predmetnim mjerama kršila sloboda udruživanja.

Napade, govor mržnje i zastrašivanje provode i privatni akteri, među ostalim u obliku strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, što opravdava odlučno djelovanje EU-a u skladu sa zahtjevima Parlamenta.

Pojava nevladinih organizacija koje organiziraju vlade

Manje dokumentirana pojava koja se želi istaknuti u ovom izvješću jest pojava nevladinih organizacija koje organiziraju vlade, ili GONGO-ova, osmišljenih kako bi se pružila potpora političkoj legitimnosti postojeće vlasti.

Predstavljajući se kao neovisni glasovi, te organizacije napuhuju osjećaj javne potpore političkim ciljevima postojeće vlasti. Time ugrožavaju glavne temelje demokracije kao što su javna rasprava i razmatranje, a njihova prisutnost u javnoj sferi potkopava aktivno građanstvo, čime se dugoročno ugrožava građanski prostor.

Iako bi daljnje proučavanje i dokumentiranje te pojave pomoglo bolje shvatiti učinke tih praksi, važno je da se osmisle mehanizmi i strategije kako bi se zajamčilo da se sredstva EU-a ne dodjeljuju nevladinim organizacijama koje organiziraju vlade ili organizacijama koje ne poštuju vrijednosti EU-a.

Sveobuhvatna strategija EU-a za civilno društvo

Važnost civilnog društva u promicanju ciljeva Unije odražava se u širokom rasponu politika i strategija EU-a. Među njima su horizontalne politike kao što su Strategija za provedbu

Povelje o temeljnim pravima ili akcijski plan za europsku demokraciju, ali i niz sektorskih politika kao što su antirasizam, ravnopravnost pripadnika zajednice LGBTIQI+, uključivanje Roma, prava djece, invaliditet, prava žrtava, prava žena i integracija migranata.

Program Građani, jednakost, prava i vrijednosti usvojen je s povećanim proračunom u odnosu na početni prijedlog Komisije, posebno uz snažan poticaj Parlamenta da tri temeljno važna potprograma dopuni četvrtim dijelom koji je usmjeren na vrijednosti Unije.

Europska komisija također redovito naglašava važnu ulogu organizacija civilnog društva u praćenju stanja vladavine prava, demokracije i temeljnih prava, posebno njezin doprinos izradi godišnjeg izvješća o vladavini prava.

Međutim, iako Komisija ističe da se oslanja na organizacije civilnog društva u promicanju, praćenju i zaštiti vrijednosti EU-a i ostvarenju mnogih politika EU-a, njezin pristup rješavanju izazova s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva i dalje je rascjepkan i nepotpun.

U ovom izvješću o vlastitoj inicijativi stoga se poziva na izradu strategije EU-a za civilno društvo kojom će se istinski i nedvosmisleno priznati predanost EU-a zaštiti, poticanju i podupiranju civilnog društva i prostora za građansko djelovanje. Njome bi se trebali objediniti svi postojeći alati i dopuniti novima kako bi se popunile postojeće praznine u praćenju, sprečavanju, potpori i zaštiti.

Kako bi bila sveobuhvatna, takva bi strategija trebala obuhvaćati političko priznavanje civilnog društva kao ključnog partnera institucija EU-a, pojačano i strukturirano praćenje stanja prostora za građansko djelovanje u državama članicama, mogućnosti razvoja i zaštite regulatornog okružja u kojem djeluju, uključujući prevenciju i potporu kada su meta napada, okvir za osiguravanje njihove financijske održivosti i mjere za osiguravanje istinskog sudjelovanja u procesima donošenja politika.

Konkretno, u pogledu praćenja, unatoč zabrinjavajućim trendovima i dokazima o napadima na organizacije civilnog društva, u godišnjem izvješću Komisije o vladavini prava i dalje je samo nekoliko odlomaka posvećeno prostoru za građansko djelovanje u poglavlju o „institucionalnim pitanjima povezanim s provjerama i ravnotežama”, uz priznanje da je smanjenje prostora za djelovanje civilnog društva znak da je vladavina prava ugrožena. Punopravno poglavlje posvećeno prostoru za građansko djelovanje, uključujući preporuke po državama članicama, ne bi samo istaknulo ključnu ulogu organizacija civilnog društva već bi pomoglo i stvaranju političkog zamaha, čime bi se ojačao glas EU-a u zaštiti civilnog društva.

Preporuke po državama članicama u svim poglavljima izvješća o vladavini prava doprinijele bi poboljšanju učinkovitosti izvješća jer bi omogućile ne samo pregled kršenja nego i utvrđivanje konkretnih mjera za zaštitu ključnih institucija i aktera koji štite vladavinu prava, demokraciju i temeljna prava.

Ključni korak u tome bila bi izrada europskog indeksa prostora za građansko djelovanje kojim bi se strukturiralo i sistematiziralo praćenje prostora za građansko djelovanje u državama članicama i omogućilo promatranje njegova razvoja tijekom vremena. Kao što je vidljivo iz izvješća Agencije, metodologije i okviri za mjerenje stanja prostora za građansko djelovanje već su razvijeni i trebalo bi ih nadograditi. Indeks bi se zatim uvrstio u razradu godišnjeg izvješća o vladavini prava.

Ključne mjere i politike za zaštitu političkog i pravnog okružja organizacija civilnog društva, sprečavanje i zaštitu od prijetnji i napada, osiguravanje održivog financiranja i osiguravanje pristupa oblikovanju politika navedene su i spojene u trima povezanim dijelovima izvješća.

17.1.2022

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA

upućeno Odboru za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi
(2021/2103(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Manon Aubry

PREPORUKE

Odbor za pravna pitanja poziva Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

Opće napomene

1. s dubokom zabrinutošću primjećuje ukupno smanjenje prostora za djelovanje civilnog društva u nekim državama članicama, što predstavlja ozbiljnu prijetnju vladavini prava, demokraciji, temeljnim pravima i drugim vrijednostima EU-a; sa zabrinutošću napominje da se stanje znatno pogoršalo tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19;
2. ističe da je u 2020. 57 % nacionalnih i lokalnih organizacija Europske unije koje su sudjelovale savjetovanju Agencije za temeljna prava reklo da se situacija „pogoršala” ili „znatno pogoršala” u usporedbi s prethodnim godinama¹⁵;
3. podsjeća da je prostor za djelovanje civilnog društva okruženje koji mu omogućuje da ima ulogu u političkom, gospodarskom i društvenom životu naših društava, među ostalim pristupom informacijama, sudjelovanjem u dijalogu, izražavanjem nesuglasnosti i neslaganja te okupljanjem kako bi se izrazila stajališta¹⁶;
4. napominje da u mnogim državama članicama tvorci politika i uvaženi pružatelji usluga organizacije civilnog društva smatraju dragocjenim sugovornicima; uviđa da aktivan i pluralistički prostor za djelovanje civilnog društva zahtijeva kulturu aktivnog sudjelovanja; pozdravlja sudjelovanje civilnog društva u zagovaranju interesa javnosti, aktivizmu i aktivnom društvenom životu; ističe važnost stvaranja povoljnih uvjeta za razvoj civilnog društva u EU-u;

Odgovornost i obveze država članica prema europskom i međunarodnom pravu

5. naglašava da države članice snose primarnu odgovornost za uspostavu i održavanje

---

¹⁵ Izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava od 22. rujna 2021. naslovljeno „Zaštita prostora za građansko djelovanje u EU-u”.

¹⁶ Smjernice UN-a o zaštiti i promicanju prostora za građansko djelovanje.

povoljnog okruženja za civilno društvo i sudjelovanje javnosti kako bi se zajamčila sloboda civilnog društva, ali u nekim slučajevima to ne čine ili namjerno ograničavaju taj prostor;

6. naglašava da je ta odgovornost utvrđena raznim instrumentima međunarodnog prava kao pravna obveza država članica da osiguraju napredak civilnog društva i da zaštite organizacije civilnog društva, borce za ljudska prava i njihov građanski prostor;
7. podsjeća da instrumenti međunarodnog prava uključuju Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Europsku konvenciju o ljudskim pravima i konkretnije Deklaraciju Ujedinjenih naroda o borbama za ljudska prava;
8. posebno ističe obvezu država članica da zaštite i promiču prava na slobodu udruživanja, mirnog okupljanja i izražavanja kao što je istaknuto u nedavnim smjernicama Ujedinjenih naroda o zaštiti i promicanju prostora za građansko djelovanje;
9. skreće pozornost država članica na preporuku Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama od 28. studenoga 2018. o potrebi jačanja zaštite i promicanja prostora za djelovanje civilnog društva u Europi; ponovno potvrđuje da za zaštitu i promicanje prostora za djelovanje civilnog društva države članice moraju osigurati „pogodno političko i javno okruženje” za organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava;
10. podsjeća da se te obveze odražavaju i u pravnom poretku Europske unije, a posebno u Povelji;
11. stoga naglašava da glavnu odgovornost za trenutačna ograničenja prostora za djelovanje civilnog društva u EU-u snose države članice;

Zakonodavstvo i javne politike država članica s ciljem kontroliranja i cenzure civilnog društva

12. osuđuje sve pokušaje država članica da kontroliraju, zastraše i odvrate aktere civilnog društva te da među njima provode diskriminaciju na političkoj osnovi ili zato što primaju inozemno financiranje, uključujući prekomjerno reguliranje sektora nacionalnim zakonodavstvom, stvaranje prepreka za njihovo osnivanje i djelovanje, ograničavanje financiranja, nametanje izmišljenih i nepotrebnih zahtjeva za reviziju te pokušaje delegitimizacije sektora ili aktera unutar sektora, podupiranje nevladinih organizacija koje organizira vlada i usvajanje drugih mjera koje imaju odvratajući učinak na prostor za djelovanje civilnog društva;
13. osuđuje centralizaciju nadzora civilnog društva u nekoliko država članica čiji je cilj povećati kontrolu vlade nad organizacijama civilnog društva;
14. izražava zabrinutost u vezi s donošenjem nerazmjernih odredbi koje kriminaliziraju govor uživo i na internetu;
15. snažno osuđuje činjenicu da je nekoliko država članica, točnije mađarske, slovenske i poljske vlasti, donijelo zakone kojima se nevladinim organizacijama ograničava pristup financiranju i koji su posebno usmjereni na aktiviste koji rade na zaštiti prava žena,

skupine LGBTIQ+ osoba, manjina, migranata i izbjeglica;

16. podupire organizacije civilnog društva koje vode kampanje za rodnu ravnopravnost i ženska prava, posebno one u Poljskoj koje vode kampanje za pravo na siguran i zakonit pobačaj te snažno osuđuje pokušaje vlade da smanji prostor za djelovanje aktivista za prava žena;

Teškoće povezane s financiranjem s kojima se susreću akteri civilnog društva

17. žali zbog nedovoljnih napora nekih država članica te ih poziva da se više angažiraju oko toga da akterima civilnog društva olakšaju i zajamče pristup stabilnom dugoročnom financiranju;
18. napominje da izazovi povezani s financiranjem s kojima se susreću organizacije civilnog društva uključuju nedostatak dostatnih izvora financiranja, opterećujuće administrativne postupke za pristup financiranju, nedostatak transparentnosti i pravednosti u dodjeli sredstava te restriktivne kriterije prihvatljivosti;
19. žali zbog toga što javna tijela eksternaliziraju zadaće javnih službi organizacijama civilnog društva u područjima kao što su stanovanje, zdravstvo, obrazovanje i azil, što nadilazi uravnoteženu suradnju javnih tijela s neprofitnim organizacijama koje imaju dobro iskustvo u radu s predmetnim osobama i u suradnji s njima te za što nisu predviđena dovoljna dodatna sredstva; naglašava da se takvim praksama eksternalizacije resursi civilnog društva koriste za izvršavanje odgovornosti država i ne ostavljaju prijeko potreban prostor za javni angažman organizacija civilnog društva u obliku zagovaranja, strateških sudskih postupaka i javnog obrazovanja;
20. osuđuje to što su neke države članice donijele zakone koji ograničavaju pristup određenim izvorima financiranja, uključujući inozemno financiranje, u namjernom pokušaju ušutkivanja i selektivne delegitimizacije organizacija civilnog društva i medija s kritičkim stavom;

Nezakonodavne prijetnje koje ograničavaju prostor za djelovanje civilnog društva

21. osuđuje stroga ograničenja koja su nametnule neke države članice u pogledu prava na slobodu govora, slobodu okupljanja i prava na prosvjed, i to zabranom prosvjeda, uključujući zloupotrebu mjera za izvanredna stanja, nerazmjernom uporabom nasilja od strane javnih vlasti ili proizvoljnim uhićenjima prosvjednika zbog aktivnosti koje ne predstavljaju kaznena djela;
22. izražava zabrinutost zbog toga što su novinari i akteri civilnog društva u nekim državama članicama sve izloženiji ciljanom nasilju, prijetnjama, blaćenju, zastrašivanju, govoru mržnje i drugim oblicima uznemiravanja na internetu i izvan njega, među ostalim od strane javnih tijela;
23. osuđuje neprijateljsku retoriku i kampanje ocrnjivanja koje provode političke ličnosti i njima bliske medijske kuće kako bi narušile povjerenje i podršku javnosti organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava te koje su često osmišljene kako bi napadale manjinske skupine, kao što su migranti, izbjeglice i pripadnici skupine LGBTIQ+;

24. s dubokom zabrinutošću prima na znanje sve veće neprijateljstvo između nekih vlada i političkih snaga te članova akademske zajednice koji provode znanstvena istraživanja i razvijaju analize koje nisu u skladu s ideologijom ili političkim programom tih vlada i političkih snaga; ističe da je to ozbiljna prijetnja akademskoj slobodi i pravu na pristup informacijama i znanju;
25. osuđuje sve veće zatvaranje digitalnog prostora za djelovanje civilnog društva i neprestano smanjenje digitalnih prava;
26. osuđuje sve veću kriminalizaciju i sudsko uznemiravanje aktera civilnog društva, posebno onih koji rade s manjinskim skupinama, izbjeglicama i drugim migrantima, onih koji se bore protiv rasizma i onih koji se bore za prava žena, spolna i reproduktivna prava te prava pripadnika skupine LGBTIQ+; zabrinut je zbog sve veće uporabe strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja kojima se koriste moćni javni i privatni akteri u svrhu ušutkivanja i zastrašivanja neovisnih medija, novinara i aktera civilnog društva; žali zbog javne uporabe verbalnog nasilja i govora mržnje na institucionalnoj, političkoj i novinarskoj razini kako bi se potkopali akteri civilnog društva;
27. ističe da države članice imaju obavezu provesti istragu i zaštititi žrtve u slučajevima kada iza kampanja blaćenja, prijetnji i napada stoje pojedinačni predstavnici države ili nedržavni akteri;
28. izražava duboku zabrinutost zbog sve veće, neopravdane i nerazmjerne upotrebe tehnologija nadzora u javnom prostoru i ističe da to predstavlja prijetnju prostoru civilnog društva;
29. izražava zabrinutost zbog nadzora prosvjednika na internetu i izvan njega te ga osuđuje; ističe i negativne učinke koje ciljani nadzor novinara i aktera civilnog društva može imati u tom pogledu;
30. sa zabrinutošću prima na znanje sve češće uznemiravanje branitelja ljudskih prava na internetu i izvan njega, posebno prijetnje i napade na branitelje prava skupina LGBTQTI+ i ženskih prava te na fizičke lokacije njihovih organizacija; također je zabrinut zbog nedavnih zakonodavnih prijedloga osmišljenih kako bi se spriječilo da takve organizacije javno vode kampanje;
31. poziva države članice da odmah ukinu zakone i propise kojima se pojačava nasilje nad prosvjednicima ili ograničava sloboda prosvjedovanja;

Ograničavanje prostora za djelovanje civilnog društva tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19

32. napominje da, iako je pandemija bolesti COVID-19 istaknula vrijednost i potrebu za organizacijama civilnog društva, te su organizacije često morale prevladati značajne izazove kako bi nastavile s radom, a usto je ukupni prostor za civilno društvo bio ograničeniji za vrijeme krize;
33. žali zbog toga što su neke vlade koje su iskoristile hitne mjere i ubrzane postupke instrumentalizirale krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 kako bi ograničile javnu raspravu i slobodu govora, okupljanja i udruživanja te uvele zakone i diskriminirajuće

mjere koje nisu povezane s pandemijom;

34. poziva države članice da utvrde alate kojima će promicati i poticati djelovanje civilnog društva, posebno u kontekstu pandemije bolesti COVID-19;

Preporuke za praćenje i zaštitu prostora za djelovanje civilnog društva u Europskoj uniji

35. ističe da odgovornost za pozitivan razvoj civilnog društva u EU-u snose i države članice i institucije EU-a; vjeruje da Unija mora djelovati, uključujući i putem zakonodavstva, u cilju pružanja potpore udrugama civilnog društva i neprofitnim organizacijama;
36. ističe da je donošenje programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti s proračunom od 1,55 milijardi EUR smislen odgovor na izazove s kojima se civilno društvo susreće u EU-u;
37. potiče EU da bude primjer drugima i poziva Komisiju da predloži sveobuhvatnu strategiju EU-a za promicanje slobode izražavanja, udruživanja i okupljanja za snažno civilno društvo i dinamičan prostor za građansko djelovanje te da pruži smjernice o tome kako se pravo EU-a može koristiti za zaštitu građanskog prostora, pritom priznajući njegovu ključnu ulogu u promicanju i primjeni vrijednosti EU-a; naglašava da bi cilj te strategije trebao biti utvrditi konkretne definicije građanskog i demokratskog prostora, objediniti postojeće instrumente i razviti jasne političke instrumente te alate za zaštitu i preuzimanje odgovornosti kako bi se zaštitilo građanski prostor; osim toga, smatra da bi se tom strategijom trebao omogućiti smislen, otvoren, uravnotežen, transparentan i redovit dijalog između institucija EU-a i civilnog društva kako bi građani i udruženja mogli razmjenjivati svoja mišljenja o svim područjima djelovanja Unije;
38. potiče Komisiju da u tom kontekstu ispita način na koji oblikovanje, tumačenje i provedba uredbi i direktiva EU-a može dovesti do neopravdanog ograničavanja prostora za djelovanje civilnog društva na nacionalnoj razini te da pruži smjernice kako bi se osiguralo da države članice postupaju u skladu s Poveljom kad provode pravo EU-a;
39. poziva Komisiju da proširi akcijski plan za europsku demokraciju novim potprogramom kojim bi se potakla organizacija obrazovanja o demokratskom građanstvu i ljudskim pravima u cijeloj Europi;
40. podupire Komisiju u nastavljanju njezine godišnje procjene i izvješćivanja o vladavini prava te je poziva da poboljša svoju pravodobnost i učinkovitost; potiče Komisiju da strateški iskoristi godišnje izvješće o primjeni Povelje i godišnji ciklus revizije vladavine prava;
41. poziva Komisiju da prati izazove i napade s kojima se suočava civilno društvo i da u svoju procjenu uključi posebno poglavlje i preporuke za svaku pojedinu zemlju u pogledu te teme;
42. potiče Komisiju da u suradnji s državama članicama utvrdi učinkovite alate za praćenje, podupiranje i zaštitu prostora za djelovanje civilnog društva u državama članicama;
43. napominje da je Europska unija donijela smjernice o braniteljima ljudskih prava koje

pružaju praktične prijedloge za unaprjeđenje djelovanja Europske unije u pogledu podrške braniteljima ljudskih prava, a koje bi se trebalo primijeniti u potpunosti i u suradnji s državama članicama;

44. napominje da je alatom za mjerenje stanja civilnog društva, koji je osmišljen u okviru Europskog instrumenta za susjedstvo i Smjernica za potporu EU-a civilnom društvu u zemljama proširenja Glavne uprave za europsku susjedsku politiku i pregovore o proširenju u Komisiji, Europska unija paradoksalno razvila konkretnije standarde za civilno društvo izvan Europske unije nego za civilno društvo unutar Europske unije;
45. posebno potiče Komisiju da uspostavi europski indeks prostora za djelovanje civilnog društva kako bi se pratilo koliko prostora za djelovanje civilno društvo ima u državama članicama;
46. podržava Komisiju u pomnom praćenju situacije u državama članicama i u pokretanju postupaka zbog povrede prava protiv država članica koje proizvoljno ograničavaju prostor za djelovanje civilnog društva, ometaju njegov rad ili neopravdano i nerazmjerno ograničavaju temeljne slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja; potiče Komisiju da od Suda Europske unije zatraži donošenje privremenih mjera u slučajevima kada postoji rizik od nepopravljive štete;
47. potiče Komisiju da hitno i u potpunosti iskoristi odredbe Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092¹⁷ i da pri provedbi te uredbe krajnjim primateljima i korisnicima zajamči odgovarajuću zaštitu legitimnih interesa;
48. priznaje da se napadi na prostor za djelovanje civilnog društva ne mogu smatrati odvojenima od šireg trenda autokratizacije koja se pojavljuje na globalnoj i nacionalnoj razini; uviđa da je to i rezultat društvenih napetosti povezanih sa sve većim nejednakostima i dugim procesom propadanja socijalne kohezije koja je prouzročila velik socioekonomski, kulturni i geografski jaz u našim društvima;
49. potiče Komisiju da, ako državama članicama koje ne poštuju vladavinu prava ili zloupotrebljavaju sredstva EU-a uskrati financiranje, uključujući financiranje u okviru fonda za oporavak i otpornost, osigura da to ne utječe na organizacije civilnog društva i da se financiranje preusmjeri izravno njima kako bi mogle nastaviti sa svojim radom;
50. podržava stvaranje te uravnoteženo i proporcionalno funkcioniranje mehanizma EU-a za upozoravanje i odgovor na napade na aktere civilnog društva i borbe za ljudska prava, za prijavljivanje napada, bilježenje upozorenja, prepoznavanje trendova, pružanje pravodobne i ciljane potpore žrtvama, predlaganje odgovarajućih odgovora institucijama EU-a te pružanje doprinosa godišnjoj procjeni vladavine prava koju provodi Komisija; u tom kontekstu poziva Komisiju i države članice da osiguraju redovit i smislen kontakt s akterima civilnog društva na nacionalnoj razini i na razini EU-a;
51. hitno poziva Komisiju da podnese prijedloge za obvezujuće zakonodavstvo Unije o zajedničkoj i učinkovitoj zaštiti žrtava strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja u

---

¹⁷ Uredba (EU) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.).

cijeloj Uniji, među ostalim i direktivom kojom se uspostavljaju minimalni standardi za zaštitu aktera koji su legitimno uključeni u javno sudjelovanje od strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja i kojom se žrtvama osigurava pristup pravosuđu u njihovoj državi članici;

52. vjeruje da bi statut za europska prekogranična udruženja i neprofitne organizacije mogao pružiti dodatnu razinu sigurnosti organizacijama civilnog društva koje su suočene s nepotrebnim preprekama u osnivanju i djelovanju;
53. poziva države članice i Europsku uniju da poboljšaju pravno okruženje za organizacije civilnog društva i da im olakšaju uvjete pristupa različitim izvorima financiranja, uključujući privatno i inozemno financiranje;
54. poziva države članice i Europsku uniju da iziđu iz okvira financiranja projekata te da omoguće financiranje osnovne infrastrukture i višegodišnje financijske cikluse kako bi osigurale održivost civilnog društva;
55. napominje da je za financiranje neprofitnih organizacija često potrebno sufinanciranje i da zahtjev da neprofitne organizacije imaju prevelik udio vlastitih sredstava može biti ograničavajući; stoga naglašava da bi trebalo ocijeniti udio vlastitih sredstava potrebnih za sufinanciranje;
56. poziva države članice da osiguraju dostatna sredstva za svoje nacionalne institucije za ljudska prava kako bi te institucije mogle surađivati s akterima civilnog društva, pratiti i reagirati na ograničavanje njihova prostora za građansko djelovanje;
57. poziva države članice da osiguraju da se kaznena djela počinjena protiv organizacija civilnog društva i branitelja ljudskih prava ispravno dokumentiraju, istraže i kazneno gone;

Ograničenja za otvoren i transparentan dijalog između javnih institucija i civilnog društva i preporuke

58. podsjeća na važnost otvorenog, transparentnog i stalnog dijaloga između institucija Europske unije i civilnog društva te na njegov doprinos ostvarenju vrijednosti, ciljeva i politika Unije;
59. podsjeća da kad je riječ o institucijama EU-a, članak 11. UEU-a navodi da „institucije građanima i predstavničkim udrugama na odgovarajući način omogućuju da objave i javno razmijene svoje stavove u svim područjima djelovanja Unije”, da „institucije održavaju otvoren, transparentan i redovit dijalog s predstavničkim udrugama i civilnim društvom” te da „Europska komisija obavlja šira savjetovanja sa zainteresiranim strankama kako bi osigurala koherentno i transparentno djelovanje Unije”;
60. poziva na donošenje inovativnog mehanizma temeljenog na članku 11. UEU-a kako bi se osigurala pravedna i uravnotežena zastupljenost organizacija civilnog društva u zakonodavnim postupcima i postupcima donošenja odluka u Europskoj uniji; poziva da se osigura jednak pristup informacijama od javnog interesa i donositeljima odluka na razini država članica i EU-a;

61. posebno poziva Komisiju da svojim savjetodavnim procesima ponovno uspostavi ravnotežu između predstavnika korporativnih interesa i predstavnika drugih interesa, kao što su prava radnika, socijalna prava i zaštita okoliša te da zajamči zaštitne mjere protiv praksi lobiranja koje su nekompatibilne s pravednim i transparentnim dijalogom s civilnim društvom;
62. poziva na osnivanje neovisnog etičkog tijela koje može dati smjernice o etičkim pitanjima, nadzirati usklađenost s etičkim pravilima i izdavati preporuke o sankcijama za nepravedno lobiranje i drugo kršenje etičkih pravila koje bi moglo ugroziti neovisnost institucija EU-a;
63. poziva države članice, institucije EU-a općenito i posebno Komisiju da osiguraju blisko savjetovanje s civilnim društvom tijekom priprema ili revizije zakonodavstva koje potencijalno utječe na prostor i slobodu djelovanja civilnog društva;
64. poziva Europsku uniju da osigura da se metodama rada Konferencije o budućnosti Europe jamči uključenost civilnog društva;

Koncentracija medija i prijetnje pravednoj zastupljenosti civilnog društva

65. podsjeća da neovisno i visokokvalitetno novinarstvo i organizacije civilnog društva imaju ključnu ulogu čuvara demokracije i vladavine prava jer pozivaju nositelje moći na odgovornost i bore se protiv dezinformacija, pogrešnih informacija te protiv stranog političkog uplitanja i manipulacije;
66. žali zbog sve veće koncentracije vlasništva nad medijima nauštrb pluralizma, neovisnosti i pravedne javne zastupljenosti ideja i djelovanja organizacija civilnog društva; podsjeća da su neovisno i odgovorno novinarstvo te pristup pluralističkim informacijama, glavni stupovi demokracije te da su djelovanje i doprinos civilnog društva ključni za napredak svake demokracije; poziva države članice da osiguraju i održe neovisnost medija o političkom i gospodarskom pritisku te da zajamče pluralizam medija i osiguraju transparentnost;
67. izražava duboku zabrinutost zbog činjenice da neke medijske kuće sudjeluju u kampanjama ocrnjivanja aktera civilnog društva, među ostalim u kampanjama ocrnjivanja koje su pokrenule vlade;
68. potiče države članice da donesu zakone koji jamče neovisnost i pluralizam medija, među ostalim uspostavom demokratskih zaštitnih mjera u pogledu upravljanja medijskim kućama kako bi se novinari zaštitili od neprijateljskih dioničara i kako bi se zajamčile veća transparentnost i regulacija vlasništva nad medijima te, ako je to potrebno, reformiralo javno financiranje medijskih kuća kako bi se poticala demokracija i sudjelovanje građana u procesima financiranja medija.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	10.1.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+: 18 -: 4 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Pascal Arimont, Manon Aubry, Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Patrick Breyer, Daniel Buda, Nacho Sánchez Amor, Bettina Vollath

**POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE
U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE**

18	+
PPE	Pascal Arimont, Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Pascal Durand, Karen Melchior, Yana Toom, Adrián Vázquez Lázara
S&D	Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Bettina Vollath, Tiemo Wölken
GUE/NGL	Manon Aubry
Verts/ALE	Patrick Breyer, Sergey Lagodinsky

4	-
ECR	Raffaele Stancanelli
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton

0	0

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	15.2.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+: 53 -: 10 0: 6
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Konstantinos Arvanitis, Malik Azmani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Emil Radev, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Vincenzo Sofo, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Malin Björk, Tanja Fajon, Daniel Freund

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

53	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Nuno Melo, Emil Radev, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Ralf Seekatz, Sara Skyttedal, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Caterina Chinnici, Tanja Fajon, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Birgit Sippel, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Yana Toom
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
GUE/NGL	Konstantinos Arvanitis, Malin Björk, Clare Daly, Cornelia Ernst
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn

10	-
PPE	Nadine Morano
ID	Nicolas Bay, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Marcel de Graaff, Peter Kofod, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
ECR	Jorge Buxadé Villalba
NI	Milan Uhrík

6	0
S&D	Maria Grapini
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Patryk Jaki, Assita Kanko, Vincenzo Sofo, Jadwiga Wiśniewska

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani